

PAHAYAGAN NG PARTIDO KOMUNISTA NG PILIPINAS
PINAPATNUBAYAN NG
MARXISMO-LENINISMO-MAOISMO

Bayan

Espesyal na Isyu

September 1, 2001

Parangal ng Partido Komunista ng Pilipinas kay **Kasamang Antonio Zumel**

Binalot ng kolektibong pagdadalamhati ang Partido Komunista ng Pilipinas at buong rebolusyonaryong kilusang Pilipino noong Agosto 13, 2001, araw na binawian ng buhay si Kasamang Antonio Zumel. Si Kasamang Zumel--kilala bilang Ka Art, Ka Nonong, Ka KP, Ka Manong --ay naging malapit sa puso at diwa ng lahat ng mga kasama, masang manggagawa at magsasaka at malalapit na kaalyado at kaibigan na nakasalubong niya sa landas.

Pinararangalan ng Komite Sentral ng Partido Komunista ng Pilipinas si Kasamang Antonio Zumel--katangi-tanging komunista at bayani ng proletaryado at mamamayang Pilipino.

Nakapaglingkod siya nang mahigit 30 taon sa rebolusyonaryong kilusan. Mahigit 20 taon siyang nagsilbi bilang kagawad ng Komite Sentral. Nakapag-ambag siya nang malaki sa rebolusyong Pilipino. Ang kanyang alaala ay habampanahong sasariwain ng bawa't komunistang Pilipino.

Si Kasamang Zumel ang Marcelo del Pilar at Amado Hernandez ng bagong demokratikong rebolusyong Pilipino. Inialay niya ang kanyang

kaalaman upang paunlarin ang rebolusyonaryong peryodismo. Nagsilbing napakalaking bentahe para sa Partido at sa rebolusyon ang paggamit niya ng kanyang talino sa rebolusyonaryong pagsusulat at propaganda. Pinatnugutan niya ang iba't ibang mga pahayagan ng rebolusyonaryong kilusan, kabilang na ang *Ang Bayan*, *Dangadang* (rebolusyonaryong pahayagan sa Ilocos-Montañosa-Pangasinan), *Liberation* at *Liberation International*.

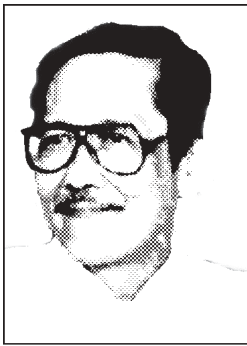
Nagsilbi siya bilang isa sa mga haligi ng Ikalawang Dakilang Kilusang Pagwawasto simula

1992. Ang malalim na pag-ugat ni Kasamang Zumel sa teorya at praktika ng Marxismo-Leninismo-Maoismo ay nagsilbing isa sa pinakamatibay na sandigan ng Partido sa harap ng walang humpay na kampanyang demolisyon laban sa PKP na inilunsad ng mga taksil na rebisyunista, kontra-rebolusyonaryo

www.angbayan.org editors@angbayan.org

Inilalathala ng Komite Sentral ng Partido Komunista ng Pilipinas

Si Kasamang Zumel ang Marcelo del Pilar at Amado Hernandez ng bagong demokratikong rebolusyong Pilipino. Inialay niya ang kanyang kaalaman upang paunlarin ang rebolusyonaryong peryodismo.

at reaksyunaryong estado noong 1992-94.

Ginamit niya ang kanyang panulat upang ilantad ang kabuktutan ng mga elemento at grupong anti-Partido at punitin ang kanilang linyang anti-komunista. Inilahad niya sa simple at popular na paraan ang kadalasa'y kumplikado at masalimuot na mga usaping kinaharap ng Partido at rebolusyonaryong kilusan. Ang kanyang mga pahayag, sabayang matalim at pabiro, ay tumarak sa mismong puso ng rebisyunismo at taimtim na niyakap ng mga pwersang rebolusyonaryo at popular.

Si Kasamang Zumel ay naging isang rebolusyonaryong estadista. Kinatawan niya ang rebolusyonaryong kilusan, tinanganan ang prestihiyo nito at higit pa itong iniangat kapwa sa loob ng Pilipinas at sa internasyunal na diplomatikong komunidad. Bilang Kasamang Manuel Romero, Tagapangulo ng NDF, nagsilbing instrumento si Kasamang Zumel sa tuluy-tuloy na pagpapalawak at pagpapalakas ng NDF. Ang kanyang mga kontribusyon ay lubos na kinilala ng mga rebolusyonaryong pwersa sa NDFP nang hinirang siyang Tagapangulong Pandagal nito at itinalaga bilang *senior adviser* ng lupong pangnegosasyon ng NDFP, na may tungkuling harapin ang reaksyunaryong estado sa hapag ng usapang pangkapayapaan.

Isa si Kasamang Zumel sa mga gumampan ng nangungunang papel sa pagdadala ng rebolusyonaryong pusisyon sa usapang pangkapayapaan at pagtutuwid ng mga pagkakamali sa pagdadala nito noong 1986-87 na direkta niyang kinasangkutan. Mataman niyang pinag-aaralan ang daloy ng usapang pangkapayapaan at militanteng pinanghawakan ang aplikasyon rito ng

mga rebolusyonaryong prinsipyo upang magkamit ang mamamayan at rebolusyonaryong kilusan ng maksimum na pampulitika at diplomatikong bentahe mula sa usapan at aktibong mahadlangan ang mga maitim na maniobra ng kaaway na ipailalim ang rebolusyonaryong kilusan sa pampulitikang balangkas ng reaksyunaryong estado.

Sa kanyang huling mga taon, si Kasamang Zumel ay napabilang na sa matataguriang nakatatandang henerasyon ng mga komunistang Pilipino. Subalit kailanma'y hindi umiral ang agwat sa pagitan niya at ng mas nakababatang mga kasama dahil laging nasa puso at diwa niya ang progresibo at pasulong na kaisipang nagmumula sa bukal ng Marxismo-Leninismo-Maoismo. Hindi rin naman talaga nawala sa kanya kailanman ang diwa ng kabataan at inilarawan ito ng kanyang kasiglahan at kasigasigan sa paggampan ng rebolusyonaryong mga tungkulin at sa palaging pagiging magiliw at masayahin. Hindi nagsilbing hadlang ang mayaman niyang karanasan sa kanyang kahandaang mag-aral at matuto sa karanasan ng mas nakababatang rebolusyonaryo na nakasama niya sa araw-araw na gawain. Ang kanyang pagkamapagkumbaba ay huwaran para sa lahat.

Mula sa kanyang establisadong katayuan bilang peryodista noong mga huling taon ng dekada 1960, mahigpit na niyakap ni Kasamang Zumel ang rebolusyonaryong programa ng Partido Komunista at ang kaakibat nitong mahirap na buhay at puspusang pakikibaka. Sa mahigit 30 taong pagkilos, di niya inalintana ang kinaharap niyang ang mga sakripisyo kabilang na ang sakit na diabetes at sakit sa bato. Sa paglao'y naging dahilan ang mga ito ng kanyang pagkamatay.

Sa kabila ng mga pinagdaanang hirap at

sakripisyo ni Kasamang Zumel, hindi nawala sa kanya ang positibong pagtanaw sa mga bagay, maging sa mga mahirap at gipit na sitwasyon. Palagiang pangunahin sa kanya ang interes ng rebolusyon at mamamayan. Para sa lahat ng mga nakakilala sa kanya, tampok ang katangian niyang mapagmahal sa mga kasama, pag-aalala sa interes ng iba bago ang sarili at pag-uukol ng lahat para sa Partido, sa rebolusyon at sa mamamayan. Bilang mahusay na komunista, ang buhay niya ay inilaan niya sa pagbabagsak sa bulok at mapang-aping

sistema, kamtin ang pambansa at panlipunang paglaya upang itayo ang sosyalismo at mag-ambag sa pangkasaysayang tungkulin ng uring proletaryado na kamtin ang komunismo.

Mabuhay ang alaala ni Kasamang Antonio Zumel!

Mabuhay ang Partido Komunista ng Pilipinas!

Mabuhay ang rebolusyong Pilipino!

Ang rebolusyonaryong kasaysayan ni Kasamang Antonio Zumel

- **1969-70 at 1970-71**, naging Tagapangulo ng National Press Club (NPC). Sa panahong ito, ang NPC ay naging moog ng malayang pamamahayag, pagtatanggol ng mga kalayaang sibil at mga pambansa-demokratikong organisasyong masa. Naging tagapag-organisa at lider ng mga unyon ng mga mamamahayag.
- **1970**, naging tagapangulo ng Amado V. Hernandez Foundation. Nakipagtulungan sa paglilimbag ng mga rebolusyonaryong babasahin.
- **1970**, napabilang sa grupo ng Partido sa ilalim ng Pambansang Kawanihan sa Pamamahayag na pinangangasiwaan ng Pangkalahatang Kalihiman ng Partido.
- **1972**, naging kasapi ng Komisyon para sa Paghahanda ng Pambansa Demokratikong Prente na pinangasiwaan ng Pambansang Komisyon sa Ngkakaisang Prente.
- **1972-1974**, naging kasapi ng istap ng *Liberation* (pahayagan ng NDFP) at *Balita ng Malayang Pilipinas* (ahensyang pabatiran ng NDFP)
- **1975**, pinatnugutan niya ang *Dangadang* (rebolusyunaryong pahayagan sa rehiyon ng Ilocos-Montañosa-Pangasinan).
- **1976**, naging punong-patnugot ng *Ang Bayan*
- **1980**, nahalal bilang kagawad ng Komite Sentral ng Partido.
- **1986-1987**, naging miyembro lupon pangnegosasyon sa pakikipag-usapang pangkapayapaan sa gubyernong Aquino.
- **1987-1989**, naging kagawad ng Pambansang Komisyon sa Propaganda ng Partido at namatnugot sa *Ang Bayan*; kasabay nito'y naging kagawad ng Komiteng Pamprubinsya ng Pampanga.
- **1989**, nangibang-bayan para sa pagpapagamot at mga upisyal na gawain; nag-aplay ng *political asylum* nang kinansela ng rehimeng Aquino ang pasaporte nilang mag-asawa.
- **1990-1994**, naging Tagapangulo ng National Democratic Front bilang si Kasamang Manuel Romero.
- **1990**, nagpatuloy sa mga gawain sa ibang bayan sa direksyon ng Komite Sentral at ng Kagawaran para sa Gawaing Internasyunal.
- **1992-1994**, aktibong itinaguyod ang Ikalawang Dakilang Kilusang Pagwawasto at iwinaksi ang mga pagkakamali ng mga oportunista at taksil; namatnugot sa *Liberation International*
- **1994**, hinirang na Tagapangulong Pandagal ng NFP at ng Pambansang Komiteng Tagapagpaganap ng NDF at *senior adviser* ng lupon pangnegosasyon ng NDFP
- **2001**, umuwi sa Pilipinas sa proteksyon ng JASIG upang pasinayaan ang Solidarity Conference for a Just and Lasting Peace noong Abril

Parangal ni **Kasamang Jose Ma. Sison** kay **Kasamang Antonio Zumel**

[Binasa noong Agosto 17, 2001 sa burol ni *Kasamang Antonio Zumel sa Crematorium Daelwijk, sa Utrecht, The Netherlands.*]

Kami ni Julie, sampu ng buo naming pamilya, ay nakikiisa sa lahat ng mga kasama at kaibigan sa pagluluksa sa pagkamatay ni Kasamang Antonio Zumel. Buong-puso kaming nakikiramay kay Mela Castillo, minamahal at mapagmahal na asawa at kasama, sa kanyang mga anak na sina Malaya at Veronica, mga kapatid at iba pang kamag-anak.

Lahat tayo'y nagdadalamhati sa kanyang pagpanaw. Kasabay nito, naalwanan tayo na nagtapos na ang kanyang mga dalita't paghihirap. Ganap at makabuluhan ang buhay ni Kasamang Zumel sa paglilingkod sa mamamayan at nabibigyang-inspirasyon tayo ng kanyang ulirang katangian at rebolusyonaryong rekord.

Si Kasamang Antonio Zumel ay katangi-tanging komunista. Signipikante ang kanyang mga kontribusyon sa pagsusulong ng rebolusyong Pilipino. Inilaan niya ang pinakamahusay na bahagi ng kanyang buhay sa pakikibaka upang lubusin ang bagong demokratikong rebolusyon at hawanin ang landas upang magampanan ng uring manggagawa ang pangkasaysayang misyon nito na itayo ang sosyalismo at ihanda ang daan para sa komunismo.

Naabot niya ang pinakamataas na antas sa pamunuan ng rebolusyonaryong kilusan, bilang kagawad ng Komite Sentral ng Partido Komunista ng Pilipinas mula 1980 at bilang tagapangulo ng National Democratic Front mula 1990 hanggang 1994. Naging tagapangulong pandangal siya ng NDFP at *senior adviser* ng NDFP negotiating panel mula 1994. Sa iba't ibang panaho'y naging punong-patnugot siya ng *Liberation* at *Balita ng Malayang Pilipinas*.

Ipinagkatiwala sa kanya ng mga kasama sa iba't ibang organo at organisasyon ang matataas na pusisyong ito dahil sa kanyang dedikasyon

sa rebolusyonaryong adhikain ng proletaryado at mamamayan, sa kanyang mataas na antas ng kakayahan sa ideolohiya, pulitika at organisasyon, sa kanyang estilo ng simpleng pamumuhay, masikhay na paggawa at puspusang pakikibaka at sa kanyang pagkamapagkumbaba at pagiging di makasarili.

Sa buong panahong mahigpit kaming nagkasama sa gawain, mula 1976 hanggang 1977 at mula 1989 hanggang sa kanyang pagkamatay, nakilala ko siya bilang modelo ng disiplina at debosyon sa gawain, masugid sa pag-aaral at paggawa, mapagbigay at magiliw. Masayahin din siya at mapagbiro sa tamang panahon. Kaaya-aya siya, nakabubuhay ng loob at kasiya-siyang makasama, maganda man o masungit ang panahon.

Inialay ni Kasamang Zumel sa rebolusyonaryong kilusan ang kanyang husay at kaalaman bilang mamamahayag. Nangunguna siya sa gawaing impormasyon at edukasyon. Ipinagpatuloy niya ang mahusay na tradisyon nina Marcelo H. del Pilar at Amado V. Hernandez. Tinutugma ng panulat ang talim ng rebolusyong Pilipino.

Kilala na si Kasamang Zumel sa kanyang propesyon bago siya sumanib sa rebolusyonaryong kilusan. Mula sa pagiging *copy boy* ay naging reporter siya ng *The Philippines Herald*. Naging *news editor* siya ng *Manila Bulletin* at dalawang ulit na nahalal bilang pangulo ng National Press Club (NPC) noong 1969 at 1970, matapos na nahalal nang 15 ulit bilang kasapi ng lupon ng mga direktor ng NPC.

Kasabay nito, tuluy-tuloy siyang naging tagapag-organisa at lider ng unyon sa mga dyaryong kanyang pinagtrabahuhan. Naghahanda na siya at kanyang mga kasamahan sa pamamahayag na maglunsad ng isang pederasyon ng mga unyon ng mga manggagawa sa masmidya nang ipinataw sa bansa ang batas militar noong 1972.

Noong 1974 lamang ako nagkaroon ng pagka-

kataong makatagpo si Kasamang Zumel. Pero masugid kong sinubaybayan ang kanyang mga aktibidad sa pamamagitan ng mga kasamang kapwa malapit sa amin. Tuwang-tuwa ako nang maging malapit siyang alyado ng Partido at nang malao'y maging kasapi ng Partido.

Noong 1969, bilang pangulo ng NPC, sinuportahan niya ang mga sukol na mamamahayag ng *Dumaguete Times* at naugnayan ng mga kasamang may mataas na responsibilidad. Mula sa pagsambulat ng Sigwa ng Unang Kwarto ng 1970 hanggang sa deklarasyon ng batas militar noong 1972, ang NPC ay ginawa niyang muog ng mga organisasyong masa sa Movement for a Democratic Philippines (Kilusan para sa Demokratikong Pilipinas). Inilaan niya ang gusali ng NPC para sa mga *press conference* ng mga aktibistang masa at sukuban mula sa pananalakay ng pulis at militar sa mga aksyong masa.

Naging tagapangulo siya ng lupon ng mga direktor ng Amado V. Hernandez Foundation (AVHF) at nakipagtulungan kay Kasamang Antonio Tagamolila, presidente ng College Editors' Guild of the Philippines (CEGP), upang ilabas ang ikalawang edisyon ng *Struggle for National Democracy* (Makibaka para sa Pambansang Demokrasya) bilang proyektong pinagtulungan ng AVHF at CEGP.

Noong panahon ng 1970-72, mabilis siyang umunlad bilang isang rebolusyonaryong komunista. Napabilang siya sa isang grupo ng Partido sa ilalim ng Pambansang Kawanihan sa Pamamahayag ng Pangkalahatang Kalihiman ng Partido at naging kasapi ng Komisyon sa Paghahanda ng National Democratic Front sa ilalim ng Komisyon sa Nagkakaisang Prente ng Komite Sentral ng Partido.

Sa ikalawang termino niya bilang presidente ng NPC noong 1970-71, ihinanay niya ang NPC

sa kilusan para sa pambansang pagpapalaya at demokrasya. Nang sinuspinde ang *writ of habeas corpus* noong 1971, tumulong siya sa pagtatayo ng Movement of Concerned Citizens for Civil Liberties (MCCCCL o Kilusan ng mga Nagmamalasakit na Mamamayan para sa mga Kalayaang Sibil) at ibinase niya ito sa gusali ng NPC.

Nagtago siya noong araw na nagsimula ang paghaharing militar ng pasistang diktadurang Marcos. Sa panahon ng 1972 hanggang 1974, kumilos siya sa istap ng *Liberation*, pahayagan ng NDFP, at *Balita ng Malayang Pilipinas* (ahensya sa pamamahayag ng NDFP). Sa panahong ito'y tinatawag namin siyang Ka KP.

Nagkita kami sa bandang Pampanga noong 1974. Nakatakda siyang itataga sa noo'y tinatawag na rehiyong Ilocos-Montañosa-Pangasinan. Muli kaming nagkita sa Pangasinan noong 1975. Namatnugot siya at naglalabas noon ng *Dangadang (Struggle)* sa aming rehiyunal na lenggwaheng Ilocano. Kalauna'y ipinatawag namin siya mula Ifugao patungo sa sentro ng Partido.

Noon na lamang Hulyo 1976 nang muli kong nakatagpo si Kasamang Zumel sa bandang Pampanga nang dumating siya para sa talakayan at mga bilin kaugnay ng paghahanda para sa reorganisasyon ng istap ng *Ang Bayan*. Sa loob ng isang buwan, magkasama kami at iba pang mga kasama sa paglilipat-lipat ng bahay at baryo. Pagkatapos, kinailangang hiwalay kaming umalis ng Pampanga dahil sa pagkadakip noong Agosto 1976 kay Kumander Dante (Bernabe Buscayno), na noo'y punong-kumander ng Bagong Hukbong Bayan.

Nakapagtipon muli kami upang buuin ang bagong patnugutan ng *Ang Bayan* noon na lamang huling kwarto ng 1976. Hinirang na punong-

(Pinagkatiwalaan siya) ng mga kasama ... dahil sa kanyang dedikasyon sa rebolusyonaryong adhikain ng proletaryado at mamamayan, sa kanyang mataas na antas ng kakayahan sa ideolohiya, pulitika at organisasyon, sa kanyang estilo ng simpleng pamumuhay, masikhay na paggawa at puspusang pakikibaka at sa kanyang pagkamapagkumbaba at pagiging

Gaano pa man ang sabihin ko, bahagi lamang ng kanyang mayamang karanasan ang mailalahad ko. Walang iisang taong maaaring makapaglahad ng kabuuan ng kanyang rebolusyonaryong buhay at gawain, maging sa panig ko na nagkaroon ng pribilehiyo ng bentaheng pananaw at malapit na pagkikipagkasama kay Manong. Ang buong larawan ay maaari lamang maipinta mula sa mga umiiral na rekord ng mga kolektibo at testimonya ng mga kasama.

patnugot ng *AB* si Kasamang Zumel. Tinatawag namin siyang Ka Art noong panahong ito. Dahil ako noo'y direktor pampulitika ng *AB*, mahigpit akong nakipagtrabaho kay Kasamang Zumel at sa istap ng *AB*. Ang lihim na himpilang bahay ng *AB* ay naging isa sa mga atrasan ko upang makapagsulat hanggang noong madakip ako noong Nobyembre 10, 1977 sa La Union.

Malaon pagkatapos na makalaya ako noong 1986 mula sa detensiyong militar, ilang beses kong nakatagpo si Kasamang Zumel at iba pang kasama upang talakayin ang bagong sitwasyon, mga tanawin sa hinaharap at mga tungkulin. Mula sa katapusan ng 1986 hanggang maagang bahagi ng 1987, naging myembro siya ng lupon na nakikipag-usap sa guberno ng Manila. Tumampok ang papel niya bilang estadista ng mamamayan. Itinaguyod niya ang paninindigan ng rebolusyonaryong kilusan sa mga negosasyon.

Noong 1989, nangibang-bayan siya para sa isang dalawang-taong misyon at para magpagamot. Kinailangang mag-aplay sila ni Mela ng *political asylum* noong sumunod na taon dahil nadiskubre ng mga awtoridad sa Manila na sila'y nangibangbayan at pinaghandaan ang pag-aresto sa kanila oras na makabalik.

Habang nasa ibang bayan, nagpatuloy siya bilang kagawad ng Komite Sentral ng Partido at gumampan ng mga importanteng tungkulin sa direksyon ng Komite Sentral at ng Kagawaran sa Gawain ng Internasyunal. Lumahok siya sa pagsusulat ng mga importanteng dokumento ng Komite Sentral ng Partido at ng Pambansang Konseho

ng NDFP sa maraming importanteng usapin.

Nahalal siya *in absentia* (kahit hindi nakadalo sa kumperensya) sa pagka-tagapangulo ng NDFP mula 1990 hanggang 1994 bilang Manuel Romero, ang kanyang pangalan sa pakikibaka. Hinirang siyang Tagapangulong Pandangal ng NDFP at ng Pambansang Komiteng Tagapagpaganap ng NDFP at matapos ay hinirang siyang *senior adviser* ng *negotiating panel* (lupon para sa negosasyon) ng NDFP. Pinatnugutan din niya ang *Liberation International*. Tinatawag namin siyang Ka Manong o simpleng Manong sa panahong siya'y nakadistiyero.

May napakahalagang mga kontribusyon si Kasamang Zumel sa Ikalawang Dakilang Kilusang Pagwawasto. Matibay siyang nanindigan para sa linyang pang-ideolohiya ng Marxismo-Leninismo-Maoismo, sa linyang pampulitika ng bagong-demokratikong rebolusyon sa pamamagitan ng matagalang digmang bayan at sa linyang pang-organisasyon ng demokratikong sentralismo. Puspusan niyang pinuna at iwinaksi ang mga mayor na pagkakamali ng mga oportunista at taksil mula 1989 hanggang 1992.

Kapisan siya sa hirap at ginhawa ng mga kasama at masa at hinarap niya ang di-maiwasang mga banta sa kanyang buhay, katawan at kalayaan. Sa maraming pagkakataon, nalagay siya sa mga sitwasyong puspusang tinutugis ng mga pwersa ng kaaway ang ating mga pwersa sa kalunsuran at kanayunan at, tulad nating lahat, hinarap niya ang mga peligro at kahirapan. Natatangi niyang tagumpay ang makaiwas sa pagkakadakip at detensyon. Sa

Ang landas ng kapayapaan ay nakasalalay sa pagsasakatuparan ng mga hangarin ng bayan

(Ang sumusunod ay sinipi sa pinakahuling talumpati ni Kasamang Antonio Zumel na binasa para sa kanya noong Abril sa “Solidarity Conference for a Just and Lasting Peace” na pinagtutulungang idaos ng Catholic Bishop’s Conference of the Philippines at ng National Council of Churches of the Philippines. Ang talumpating ito ay tumanggap ng mayabong na palakpakan ng mga nakapakinig.)

Tatlumpu’t dalawang taon nang naglulunsad ng armadong pakikibaka at iba pang anyo ng pakikibaka ang rebolusyonaryong kilusan. Itinataguyod nito at isinusulong ang pambansa at demokratikong interes ng uring manggagawa, mga magsasaka, petiburgesya ng lunsod at pambansang burgesya, laban sa mga tagapagtanggol ng imperyalismong US, pyudalismo at burukratang kapitalismo.

Marami nang buhay ang isinakripisyo natin sa

pakikibaka laban sa pasistang diktadurang Marcos, at pagkatapos, laban sa mga rehimeng Aquino, Ramos at Estrada, na nagpanggap na maka-”demokrasya” habang sa esensya’y itinataguyod ang interes ng mga dayuhan at lokal na nagsasamantala at nang-aapi. Kaming nasa hanay ng mga rebolusyonaryo’y kinailangang igpawan ang napakalaking kahirapan at sariling mga kahinaan. Nanaig ang rebolusyonaryong determinasyon at katatagan ng marami sa atin. Sa paglipas ng panahon, napanghawakan ang pagsulong ng rebolusyon.

Sa mas abanteng mga larangang gerilya ng Bagong Hukbong Bayan, ihinahasik ng masang magsasaka at mga kasama ang mga binhi ng gubyerno ng kinabukasan. Sa tulong ng mga kasama, itinatayo ng mga magsasaka ang mga organong nangangalaga sa kapakanan ng mamamayan. May mga komite para sa reporma sa lupa, produksyon, pagtatanggol sa

gayon, malaki ang naiambag niya sa pagpapatuloy ng rebolusyonaryong pamunuan nang ako’y nadakip at ikinulong.

Marami pa akong masasabi tungkol kay Manong. Pero gaano pa man ang sabihin ko, bahagi lamang ng kanyang mayamang karanasan ang mailalahad ko. Walang iisang taong maaaring makapaglahad ng kabuuan ng kanyang rebolusyonaryong buhay at gawain, maging sa panig ko na nagkaroon ng pribilehiyo ng bentaheng pananaw at malapit na pagkikipagkasama kay Manong. Ang buong larawan ay maaari lamang maipinta mula sa mga umiiral na rekord ng mga kolektibo at testimonya ng mga kasama.

Nag-iwan si Kasamang Antonio Zumel ng di mabuburang marka sa kasaysayan ng proletaryado at mamamayan. Binibigyan tayo ng inspirasyon ng kanyang mga rebolusyonaryong katangian at

gawain. Tularan natin ang kanyang halimbawa at gawin itong buhay na pwera para sa pagsulong ng rebolusyong Pilipino. Lagi natin siyang alalahanin bilang komunista, maalab na proletaryong rebolusyonaryong mandirigma at patriyotiko na lubos na determinadong makibaka para sa pagpapalaya ng mamamayang Pilipino mula sa pambansa at makauring pang-aapi at pagsasamantala.

Mabuhay ang alaala ni Kasamang Antonio Zumel!

Isulong ang pakikibaka para sa pambansang paglaya at demokrasya!

Mabuhay ang Partido Komunista ng Pilipinas!

Kamtin ang lubusang tagumpay ng rebolusyong Pilipino!

Mabuhay ang mamamayang Pilipino!

Kaming mga tumatanda na’y hindi maiwasang magalak at mapuno ng kasiyahan at pagmamalaki na makitang lumalawak ang hanay ng rebolusyonaryong kilusang ngayo’y nakikibaka para sa pambansa at demokratikong karapatan ng bayan—at sa hinaharap, para sa sosyalismo.

sarili, kalusugan, edukasyon, kultura. Itinataguyod ang literasi ng mga nakatatanda, at ngayo’y tinuturuan ang mga magsasakang di nakababasa o nakapagsusulat. Lubos na nakagagalak at nakapagpapasiglang makita na ang pagpapatakbo ng sariling pamumuhay ay nasa kamay ngayon ng mga magsasaka, na dating hindi kailanman nakatanganan ng kapangyarihang pampulitika liban sa pagboto sa mga eleksiyong tradisyunal.

Sa mga pabrika, tinutulungan ng mga rebolusyonaryong kadre ang masang manggagawa sa pag-oorganisa ng mga unyon at paggigiit ng kanilang mga demokratikong karapatan. Ang mga manggagawang biktima ng kontraktwalisasyon, pleksibilisasyon at liberalisasyon sa ilalim ng “globalisasyon” at may abanteng kamulang pampulitika ay sumasanib sa Bagong Hukbong Bayan, katulad rin ng mga magsasaka sa kanayunan.

Ginang Presidente, mga binibini at ginoo. Sa muling pagbubukas ng usapang pangkapayapaan sa GRP, kami sa National Democratic Front ay matwid na nagsisikap na isakatuparan ang kahilingan ng mamamayan para sa pambansang kalayaan at demokrasya. Hindi kami naglulunsad ng armadong pakikibaka dahil sa gusto namin ng gera o pagdanak ng dugo. Kung lubos na bukas ang masa sa rebolusyonaryong kilusan, ito ay dahil sa patuloy na lagapan ang mga sanhi ng armadong pakikibaka sa lipunang Pilipino. Umiiral ang mga kundisyon sa bansa kung saan napakalaganap ng pagsasamantala at pang-aapi. Taun-taon ay lumalala ang mga kundisyong ito. Kung hindi umiiral ang mga kundisyong ito para sa rebolusyon, kahit pa mamaos kami sa kasisigaw ay walang papansin sa amin.

Bilang mga rebolusyonaryo, mahigpit kaming naniniwala na ang tagumpay ng armadong pakikibaka ay magbubukas ng pinakamahusay na

kundisyong pampulitika at pang-ekonomya upang makamit ang pambansa at demokratikong kahilingan ng mamamayan at isulong ang rebolusyong sosyalista. Subalit nakikipagnegosasyon kami sa pagbabakasakaling ang magkabilang panig—ang GRP at mga rebolusyonaryong organisasyong sumusuporta sa programa ng NDF—ay magkakasundo sa hapag ng usapan.

.... Sa darating na panahon, ang mga negosyador—kapwa ng gubyerno at ng NDF—ay mauupo upang isulong ang pag-uusap na natigil nang nauwi ang rehimeng Estrada sa patakarang “todong digma” halos tatlong taon na ang nakararaan. Umaasa kami sa matagumpay na muling pagsisimula ng usapang pangkapayapaan, sa implementasyon ng Comprehensive Agreement on Human Rights and International Humanitarian Law at sa pagbubuo ng kasunduan sa mga repormang panlipunan at pang-ekonomya at iba pang saligang isyu. Kaming mga sumapi sa kilusan sa kasanggulan nito noong katapusan ng dekada 1960 at maagang bahagi ng dekada 1970 ay tumatanda na. Sa mga higit na nakatatanda sa taon kumpara sa maraming kabataan sa ating kilusan, ako mismo’y sasapit na sa ika-69 taon at di kalauna’y papanaw na.

Kaming mga tumatanda na’y hindi maiwasang magalak at mapuno ng kasiyahan at pagmamalaki na makitang lumalawak ang hanay ng rebolusyonaryong kilusang ngayo’y nakikibaka para sa pambansa at demokratikong karapatan ng bayan—at sa hinaharap, para sa sosyalismo.

Isang magiliw na hangarin ng NDF na magtagumpay ang pasisimulan muling usapang pangkapayapaan. Personal kong hangarin sa takipsilim ng aking buhay na makita kong umugat ang mga kundisyon para sa makatarungan at matagalang kapayapaan sa aking minahal na lupang tinubuan.